

Sjælekampen - Danskernes kolde krig

(https://krigsvidenskab.dk/application/files/7617/1836/4943/Skaermbillede_2024-06-14_kl_13.35.09.png)

(https://krigsvidenskab.dk/application/files/7617/1836/4943/Skaermbillede_2024-06-14_kl_13.35.09.png)

()

Titel: Sjælekampen - Danskernes kolde krig.

Forfatter: Rasmus Mariager.

Forlag: Gyldendal, København 2024.

Pris: Saxo: 329,95 kr.

Antal sider: 548.

Anmelder: Michael Hesselholt Clemmesen.

...

Anmelderen kender periodens første tyve år som historiker og den anden del af Den Kolde Krig som stadig mere centralt placeret embedsmand og vidne. Læsningen har imidlertid ikke blot givet en behagelig støtte til erindringen med bekræftelse af tidligere viden.

Bogen tilføjer ikke blot nye og solidt underbyggede detaljer til vores viden. Den giver på overvisende måde en beskrivelse af, hvorledes Øst-Vest-konflikten interagerede med dansk politik, kulturliv og folkekultur. Rasmus Mariager viser, hvordan dansk politik fortsat igennem hele perioden var påvirket af den lange periode med neutralisme, som Poul Villaume i sin disputats dokumenterede. Han viser virkningen af den dybe danske kritiske holdning til dansk militær og dettes muligheder kombineret med pacifisme, som benævntes "antimilitarisme".

Bogen er særdeles velskrevet, og kapitelopdelingen og kapitlernes indhold fungerer godt under læsningen af den 528 sider lange, store og tunge bog. I hovedsagen er behandlingen kronologisk, men hvor dette er rimeligt, bliver dens fornyende behandling af datidens kultur- og ideologiske udvikling ikke begrænset snævert til en kort årrække, og de personer, der blev faste bidragydere igennem hele perioden, såsom Jørgen Schleimann, følges hele vejen.

Et gennemgående tema er, hvorledes USA økonomisk, politisk og kulturelt påvirker Danmark fra slutningen af 1940'erne og de næste fyrre år. På mange områder er påvirkningen ikke overraskende. Den forklares kun med nye dimensioner og afbalanceret af Mariager. Der er dog en undtagelse. Det er beskrivelsen af (fra side 285) den liberale Republikanske Rockefeller Foundations rolle i at skabe de skandinaviske landes velfærdssystemer som et effektivt bolværk mod kommunistisk smitte.

Bogen er godt underbygget med velvalgte illustrationer. Der er kun fundet én uhensigtsmæssighed. I illustrationen på side 245, hvor Mariager behandler de danske kernevåbenkapable våbensystemer, benævnes kun den ikke-kernevåbenkapable *Nike Ajax*, hvorimod den i den forbindelse relevante *Nike Hercules* ikke inddrages.

Der er enkelte andre svagheder. De ligger, hvor Mariager ikke har lagt vægten. Først og fremmest kunne hans korte behandling af Hjemmeværnet og her specielt dets overvågnings- og informationsindsats være udbygget. Dernæst virker konstateringen af, at 1951-aftalen mellem CIA, FE og PET ophørte om naiv. Ydermere er konstateringen af, at begge sider, både NATOs operative stabe og den sovjetiske generalstab, overvejede preemptive (forkøbsoperationer), ikke underbygget. Afslutningsvis nævnes der i behandlingen af Civilforsvaret ikke, at dette blev bygget oven på eksisterende strukturer fra før og under 2. Verdenskrig.

Dette sidste emne forventes imidlertid behandlet af Steen Andersen fra Rigsarkivet i den bog, der er planlagt udgivet næste år efter den afsluttede forskning i af polske og danske krigsplanlægningsarkiver.

Men disse svagheder er i forhold til Mariagers bogs sigte og bidrag helt uvæsentlige. Jeg giver derfor helt uden reservationer dette hovedværk i Danmarkshistorien fem stjerner, for bogen giver en ekstremt velskrevet gennemgang af udviklingen i Danmark i de fyrre år, som derefter blev fundamentet for landets valg og udvikling i den efterfølgende, mere optimistiske periode, som nu er afsluttet.

Michael H. Clemmesen, Brigadegeneral (p)

